

Kaupunkirakennelautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmasta

Palveluverkkosuunnitelmassa tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoa Kuopiossa. Suunnitelma sisältää nykytilan kuvauksen sekä esitetyt toimenpiteet vuoteen 2035 saakka. Tämä lausunto kokoaa kaupunkirakennelautakunnan näkemykset suunnitelmasta ja sen toimenpide-ehdotuksista.

Lautakunta pitää hyvänä, että suunnitelma perustuu Kuopion strategiaan, väestöennusteisiin, kaavoitukseen ja vuosittaiseen asumisen toteuttamisohjelmaan. Suunnitelma huomioi kaupungin ennustetun kasvun, talouden sekä investointien kustannukset aiempaa paremmin. Näin se tukee varautumista ja palveluverkon kehittämistä siten, että se vastaa kasvavan kaupungin tarpeisiin ja tukee kestävästä asuinympäristöstä. Palveluverkon kehittämisessä on otettava huomioon myös alueellisen yhdenvertaisuuden ja segregaan näkökulma.

Positiivista on myös, että suunnittelua on koordinoitu kaupunkiympäristön toimialalla. Tämä on mahdollistanut palveluverkon tarkastelun useista näkökulmista ja yhteensovittamisen kaavoituksen ja alueellisen kasvun kanssa. Kaupunkiympäristön laatu, viihtyisyys, palvelut ja joukkoliikenne vaikuttavat merkittävästi asukkaiden arkeen sekä kaupungin vetovoimaan. Toimiva, kustannustehokas ja saavutettava palveluverkko on keskeinen tekijä kaupungin kasvupotentiaalille.

Suunnitelmasta on tehty laaja vaikutusten arviointi, jossa nykyistä ja tulevaa palveluverkkoa on tarkasteltu eri näkökulmista. Arviointiin osallistui laaja asiantuntijajoukko. Erityisen keskeisenä lautakunta pitää lapsivaikutusten arviointia, joka käsittelee toimenpiteiden vaikutuksia lapsiin ja nuoriin.

Muutokset kohdistuvat varhaiskasvatuksessa ensisijaisesti perheisiin ja perusopetuksessa erityisesti lapsiin ja nuoriin sekä laajemmin alueiden kehitykseen. Päiväkodin tai koulun jääminen alueelle ei takaa alueen elinvoimaisuutta, mutta on selvää, että lakkauttaminen heikentää yleensä alueen vetovoimaa ja vähentää lapsiperheiden muutttoa sekä pientaloasuntojen kysyntää. Lähipalvelujen saavutettavuus on tärkeää sekä perheiden arjen sujuvuuden että alueiden elinvoiman kannalta. Alueen palveluiden heikentyminen voi vaikuttaa negatiivisesti elinkeinotoimintaan, kuten kauppoihin ja alkutuotantoon, mikä tulee ottaa huomioon myös ajatellen häiriö- ja poikkeusoloja. Osassa toimenpiteistä muutokset voivat kuitenkin tuoda myös hyötyjä, kuten paremmat oppimisympäristöt ja terveellisemmät tilat. Peruskorjaus- ja uudisinvestoinneissa on kiinnitettävä huomioita rakennusaikaiseen hyvään rakennustapaan ja valvontaan ja toimitaan Kuopion green deal ohjelman mukaisesti. Tulevalle kymmenvuotiskaudelle esitetyt peruskorjaus- ja uudisinvestoinnit parantavat palvelutilojen laatua ja edistävät kuopiolaisten hyvinvointia.

Suunnitelmasta saatiin yhteensä 588 mielipidettä ja lausuntoa. Lausuntojen määrä osoittaa aihepiirin tärkeyden ja sen, että suunnitelma herättää laajaa kiinnostusta.

Lautakunta korostaa palveluverkon kehittämisen tärkeyttä, koska kaupungin väestönkehitys vaihtelee voimakkaasti alueittain. Kasvua ohjaavat kaupunkirakennesuunnitelma sekä asuntotuotanto. Alueet kasvavat vain, jos niille rakennetaan uusia asuntoja. Tämä vaikuttaa suoraan varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen palvelutarpeisiin. Talouden näkökulmasta palveluverkon on seurattava väestökehitystä ja muuttoliikettä.

Kaupungin talous on alijäämäinen, ja talouden tasapainotusohjelmassa palveluverkkoon asetetut säästötavoitteet ovat merkittäviä. On tärkeää, ettei palveluverkkoa supisteta tavalla, joka myöhemmin synnyttää uusia investointitarpeita kasvaville alueille. Lakkautettavien yksiköiden tasearvojen alaskirjaukset sekä tyhjiin jäävien rakennusten ylläpitokustannukset tulee huomioida säästölaskelmissa. Palveluverkon muutosten ympäristövaikutukset tulee minimoida. Uudisrakentamisen sijaan peruskorjaus on monissa tapauksissa ympäristön, talouden ja kaupunkirakenteen kannalta järkevää. Palvelujen hyvä saavutettavuus on yksi tärkeimmistä tavoitteista: erityisesti autottomille perheille kävely- ja pyöräilyetäisyys on arjen sujuvuuden kannalta keskeinen. Palveluverkon muutokset voivat vaikuttaa liikkumisvirtoihin, sekä kaupunkirakenteen tiivistymiseen tai laajentumiseen. Koulun ja päiväkodin hyvä sijainti edistää kestävästä ja turvallista liikkumista. Palveluverkon muutoksilla on merkitystä kestävästä kaupunkirakenteen syntymiseen myös alueen yhteisön ja sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta.

Suunnitelman toimenpiteet lisäävät koulukuljetuksia ja kasvattaa yksityisautoilua varhaiskasvatuksessa. Kaupunkialueella vaikutukset jäävät vähäisiksi, mutta maaseutualueilla kuljetusmatkojen pidentyminen lisää ympäristökuormitusta. On tärkeää, etteivät muutokset lisää merkittävästi joukkoliikenteen kustannuksia, jotta palveluverkon säästöt eivät katoa muihin menoihin. Koulukuljetuksiin vaikuttavat myös maaseudun teiden kunto; reiteissä ja kunnossapidossa on kehittämistarpeita, ja niiden suunnittelulla voisi löytää säästöjä jo nykytilanteesta. Lopullisten lakkautuspäätösten on perustuttava tarkkoihin säästölaskelmiin mm. kuljetuskustannusten osalta.

Kaupunkirakennelautakunta esittää, että palveluverkossa on huomioitava kohtuulliset etäisyydet palveluihin ja reittien turvallisuus, sekä tosiasialliset mahdollisuudet muuttaa reittejä turvallisemmiksi. Tulevat maankäytön suunnitelmat voivat vaikuttaa merkittävästi reittien turvallisuuteen.